

УДК 330.142.2:336.7:330.34(045)

Петровська СВ., Костюк І.В.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

У статті розглядається сутність та специфічні особливості інвестиційної діяльності банків, визначено види та джерела. Запропоновані пропозиції по вдосконаленню та залученню інвестицій до комерційних банків України.

Ключові слова: інвестиції, комерційні банки, капітал, економіка.

В статье рассматривается значение и специфические особенности инвестиционной деятельности банков, определяются виды и источники. Выдвинутые предложения по усовершенствованию и привлечения инвестиций к коммерческим банкам Украины.

Ключевые слова: инвестиции, коммерческие банки, капитал, экономика.

Постановка проблеми. Умовою успішного розвитку банків України є активна інвестиційна діяльність, яка відіграє істотну роль у функціонуванні та розвитку економіки. В даний час значний інвестиційний потенціал концентрується в установах банківської системи, які мають виняткові можливості використання трансакційних, грошових коштів та кредитної емісії. Притоку в інвестиційну сферу приватного національного та іноземного капіталу перешкоджають політична нестабільність, інфляція, недосконалість законодавства, нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, недостатнє інформаційне забезпечення. Взаємозв'язок цих проблем посилює їх негативний вплив на інвестиційну ситуацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогоднішня наукова економічна думка значну увагу приділяє розвитку та удосконаленню економічного аналізу процесу залучення інвестицій до банківської системи, оцінці принципів та підходів стратегічного управління в цьому процесі, та розробленню ефективних підходів до вдосконалення та процесу залучення фінансових коштів. По даним напрямкам дослідження працювала низка зарубіжних та вітчизняних наукових працівників: Л. М. Борщ., О. В. Васюренко, А. М. Герасимович, СВ. Глушенко, А.І. Захарченко, А.А. Пересада, Т.В. Майорова, І.О. Лютий, Г.Дж. Александер, Дж.В. Бэйли, У.Ф. Шарп, та інші.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Інвестиційна Діяльність та прийняття будь-якого рішення в цій сфері в значній мірі обумовлені цілями, які мають сприяти досягненню ефективного результату - прибутковості банку, що в недостатній мірі досліджено в науковій літературі.

Мета статті. Метою даної статті є виявлення специфічних ознак інвестиційної діяльності комерційних банків в умовах та перспективи розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційна діяльність та прийняття будь-якого рішення в цій сфері в значній мірі обумовлені цілями, які мають сприяти досягненню ефективного результату - прибутковості банку. Необхідність інвестиційної діяльності комерційних банків обумовлена взаємозалежністю розвитку банківської системи та економіки в цілому. З одного боку, банківські установи зацікавлені в стабільному економічному середовищі, що є необхідною умовою їхньої діяльності, а з іншого — стабільність економічного розвитку багато в чому залежить від високого ступеня надійності банківської системи. її ефективного функціонування. Банківська система є важливим джерелом задоволення інвестиційного попиту. Інвестиційна діяльність комерційних банків здійснюється з допомогою: власних ресурсів, позикових і залучених коштів. Основні напрями участі банків інвестиційному процесі згорання у найбільш загальному вигляді такі:

- мобілізація банками коштів у інвестиційні мети;
- надання кредитів інвестиційного характеру;
- вкладення засобів у цінних паперів, паї, долевие участі (за рахунок банку, і за дорученням клієнта).

Інвестиційна діяльність банків сприймається як бізнес з надання двох типів послуг, такі як збільшення готівки шляхом випуску чи розміщення цінних паперів з їхньої первинному ринку та з'єднання покупців і продавців існуючих цінних паперів на вторинному ринку і під час функції брокерів і/або дилерів. З переходом до ринкової економіки і становленням ринку трактування банківських інвестиції як довгострокових капіталовкладень у цінних паперів знаходить відбиток й у вітчизняної економічної літературі. Зазначається, що банківським інвестиціям відносять цінних паперів з терміном досі погашення понад один рік. [1]

До інвестиційних вкладень також варто віднести банківські інвестиційні кредити, оскільки вкладення в цінні папери та надання кредитів формують інвестиційно-кредитний портфель банку. Банки України за надання інвестиційних кредитів покращують свою діяльність шляхом, коли банк вкладає кошти в цінні папери, що значно диверсифікує його активи, значно підвищує стабільність банківського сектору та забезпечує надійність збереження коштів вкладників. Поширення конкуренції між суб'єктами інвестиційних відносин на фондовому ринку, що сприяє зменшенню витрат інвесторів та емітентів. Формування банківського та промислового капіталу ефективно впливає на діяльність банку, тим що посилює конкурентоспроможність установи.

Згідно з чинним законодавством комерційні банки в Україні можуть поєднувати банківські, інвестиційні та страхові операції. Участь комерційних

банків в інвестиційному процесі має як позитивні, так і негативні моменти. До позитивних можна віднести наступні:

1. Допуск банків на фондовий ринок сприятиме конкуренції між його учасниками, що означає зменшення витрат емітентів та інвесторів.

2. Вкладення банком коштів у цінні папери диверсифікує його активи, що підвищує стабільність банку, а отже, і надійність збереження коштів вкладників.

3. Взаємопроникнення банківського та промислового капіталу покращує потік інформації, посилює конкурентоздатність банків та виробничого сектора. Володіючи акціями підприємства, банки отримують доступ до депозитів, а також мають вплив на підприємство у поверненні кредитів.

Проте є ряд негативних аспектів щодо участі комерційних банків в інвестиційному бізнесі. Операції з цінними паперами є більш ризиковим видом діяльності, ніж банківська справа. Збитки банків від зміни курсової вартості цінних паперів або невдалого їх розміщення при емісії цінних паперів можуть зашкодити інтересам банків, дестабілізувати банківську систему. Наявність системи страхування депозитів зменшує самосвідомість банкірів. Поєднання банківського та інвестиційного бізнесу здатне спричинити конфлікт інтересів між структурними підрозділами банку. [4]

Усі банківські операції з цінними паперами можна поділити на три основні групи: емісійні - пасивні операції, які здійснюються через випуск цінних паперів власного боргу; клієнтські - посередницькі операції з цінними паперами, які здійснюються банками від імені, за рахунок та на користь клієнтів; інвестиційні - активні операції із вкладення власних та залучених фінансових ресурсів у фондові активи шляхом придбання відповідних цінних паперів на фондовому ринку від свого імені. В інвестиційному портфелі цінних паперів банку можна виділити: цінні папери банків на інвестиції; цінні папери банків на продаж (за правилами біржової спекулятивної гри); цінні папери для вкладів в асоційовані компанії (пайова участь); цінні папери для вкладень у дочірні компанії.

Реалізація банківськими установами інвестиційної діяльності має бути пов'язана з прийняттям конкретних рішень у сфері нарощування обсягів банківських інвестиційних ресурсів. Від того, наскільки банки приділятимуть увагу формуванню даних ресурсів залежить їх спроможність здійснювати активні інвестиційні операції. Відтак, інвестиційний потенціал банку можна поділити на власний і залучений. [2]

Необхідність активізації банків в інвестиційному процесі визначається взаємообумовленістю ефективного розвитку банківської системи в економіці в цілому. Паралельний розвиток процесів універсалізації та спеціалізації діяльності банків привело до формування інвестиційних банків нового типу, відмітними рисами яких є: глобальний характер

діяльності, наявність значного вільного капіталу, повний набір диверсифікованих та комплексних послуг, створення власного бізнесу з управління активами, здійснення роздрібних операцій з дрібними і середніми клієнтами через розвиток потужних брокерських мереж, злиття зі страховим бізнесом. Важливу роль у забезпеченні інвестиційного режиму грають грошово - кредитні, податкові, структурні та інші методи стимулювання інвестицій. [3]. Організаційна інфраструктура інвестицій буде ставати все більш інтернаціональною і інтегрованою. Вона не повинна замикатися на території держави, або окремої її частини. Чим більш різнобічною буде склад такої інфраструктури, тим повніше вона зможе реалізовувати можливості різних держав, інвестиційних технологій та залучати ресурси на більш зручних та вигідних умовах. З огляду на це, вважаємо за доцільне розглянути основні характерні риси інвестиційно-орієнтованих банків:

- велика універсальна кредитна установа поєднує велику кількість допустимих видів діяльності на ринку цінних паперів, а також на деяких інших фінансових ринках;
- головною вважається діяльність щодо залучення фінансування за рахунок цінних паперів;
- банк, будучи самостійною, ліквідною та кредитною установою оперує, передусім, на оптових фінансових ринках;
- пріоритетність використання вбачає в середньо та довгострокових вкладеннях;
- цінні папери є основою його кредитно-інвестиційного портфелю, при цьому більшість банків найбільшою мірою орієнтуються на недержавні цінні папери;
- банк вступає у взаємини з усіма учасниками ринку інвестування;

Висновки. Отже, на сучасному етапі розвитку в Україні від ефективної діяльності комерційних банків в інвестиційному напрямку залежить подальший розвиток інвестиційного вектора ринкової економіки в цілому та банківської системи зокрема. Однак, незважаючи на це, основними інвестиційними цілями банків України є лише забезпечення належної доходності від фінансових вкладень при мінімальних ризиках.

Список використаних джерел:

1. Дерев'янко К.І. Оцінювання впливу зовнішнього середовища та прийняття рішення щодо реструктуризації підприємства / К.І. Дерев'янко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. - 2010. - №2. - С. 71-74.
2. Захарін С.В. Кредитування інвестиційної діяльності // Фінанси України. - 2004. - №4. - С. 102.
3. Исаев Г.Н. Информационные технологии / Г.Н. Исаев. - Омега-Л, 2012. - 464с.
4. Лазаренко А.Л. Эволюция развития коммерческих банков как отражение объективной потребности инвестиций в воспроизводственный процесс народного хозяйства. Брошюра. - Орел: Издательство ОрелГИЭТ, 2003. - 96 с.

PROBLEMS OF INVESTMENT COMMERCIAL BANKS

Investment activity and adoption of any decision in this area is largely due to goals that should contribute to the achievement of effective result - profitability. The need for investment of commercial banks due to the interdependence of the banking system and the economy as a whole. The banking system is an important source of satisfaction popytu. Investytsiyna investment activities of commercial banks is carried out through: their own resources, borrowed and borrowed funds. The need to enhance bank;' investment process is determined by the effective interdependence of the banking system in the economy as a whole.

Parallel development processes universalization and specialization of banks led to the formation of investment banks a new type of distinctive features which are: the global nature of operations, significant free capital, a full set of diversified and comprehensive services, create their own asset management business, the implementation of retail operations with small and medium-sized customers through the development of powerful brokerage networks, the merger with the insurance business. An important role in the investment regime play money - credit, tax, structural and other methods to stimulate investment.

The development of project financing in Ukraine prevents unfavorable investment climate, lack of resources to finance large-scale capital-intensive projects, the low qualification of participants of project financing and other factors that increase project risk. Under these circumstances, solving the problem requires a comprehensive approach that takes into account the interests of various parties.

In the area of tax policy to create favorable conditions stimulate investment in the manufacturing sector foresees an increase in the efficiency of tax benefits when making investments. Thus, at the present stage of development in Ukraine of effective activity of commercial banks in investment towards the further development of the investment depends on the vector of market economy in general and banking in particular.